

[Drøbye]

skal det også gøres færdigt. Men i betragtning af folketingets arbejdssituation i øvrigt i dette forår kan vi vist være meget godt tilfredse med, at vi venter med revisionen.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilslutte sig lovforlaget, sådan som vi gav udtryk for det, sidst vi havde det til behandling, i efteråret.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne takke alle minus fremskridtspartiet for en venlig, forstående og klog indstilling til det, jeg beder om her, nemlig en udsættelse af revisionen, indtil vi har hørt, at det såkaldte Møllmannudvalg er kommet med en færdig rapport.

Til hr. Ole Bernt Henriksen skal jeg sige, at jeg ville være ked af at redegøre for, hvad der står i den rapport, før den er færdig. Jeg vil i og for sig også være ked af at redegøre for, hvilke tanker jeg har gjort mig om en eventuel revision, da loven har virket så kort tid. Men jeg vil gerne, når Møllmannudvalgets rapport fremkommer, diskutere spørgsmål i forbindelse med denne rapport i folketingets miljø- og planlægningsudvalg, hvor man selvfølgelig får rapporten til vurdering, og jeg håber, det må være tilfredsstillende for hr. Ole Bernt Henriksen denne gang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om vandløb.

(Lovforslag nr. L 58. Fremsat 21/1 82).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning m. v.

(Lovforslag nr. L 59. Fremsat 21/1 82).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Ministeren nævner tre gange i sin fremsættelsestale spørgsmålet om de forskellige interesser, der knytter sig til vandløbene, og ingen kan være i tvivl om, at det ofte er stærkt modstridende interesser. Disse forskellige interesser dækker ikke alene forskelle mellem på den ene side erhvervsinteresser og på den anden side miljøinteresser. Også to forskellige erhverv kan have modsat rettede ønsker. Jeg tænker f. eks. på landbruget og dambruget, som ofte ikke kan forene deres ønsker til vandløbene.

Også på miljøområdet er der delte meninger. Det er ikke sikkert, at de, der vil bruge vandløbene og deres omgivelser til en rekreativ oplevelse, deler interesse med dem, der vil bruge vandløbene til jagt eller sejlads.

Jeg vil gerne understrege, at alle disse forskellige interesser hver for sig er legale interesser, og vi har sympati for i så høj grad som muligt at tilgodese dem, men det er et spørgsmål om afvejning. Vi føler alle, at vandløbene giver os en speciel rekreativ oplevelse, og de er også vigtige til det formål.

Men ud over dette ønske må vi ikke glemme, at vandløbene er nødvendige i andre sammenhænge; f.eks., som det også fastslås i formålsparagraffen til loven, skal det sikres, at de også kan benyttes til afledning af overfladevand, spildevand og drænvand, og det er det, der skal reguleres ved det foreliggende lovforslag.

Vi er enige med ministeren i, at afgørelserne om vandløbenes fysiske tilstand bør overføres fra landvæsenstretterne til de kommunale myndigheder, altså til kommuner og amtskommuner. Dermed har man også samordnet administrationen af denne del af vandløbe-

[Taanquist]

nes forhold med administrationen af vandløbenes vandkvalitet.

Vi kan anbefale begge lovforslagene.

Finn Jørgensen (KF):

Fra konservativ side finder vi det rimeligt, at man benytter lejligheden nu til at omskrive vandløbsloven i forbindelse med de ændringer og de tilpasninger, der skal finde sted, bl. a. til miljøbeskyttelsesloven.

Der er tre ting, jeg gerne vil beskæftige mig med direkte fra lovforslaget, og en enkelt ting fra bemærkningerne. Den sidste er det økonomiske.

Først et par bemærkninger om formålsparagraffen, der for så vidt er noget nyt i vandløbsloven. Vi synes, det er rigtigt, at det fastslås, at hovedopgaven for vandløbene er at sikre vandafledningen, men vi synes, det er lige så rigtigt, at det fastslås, at der i forbindelse med foranstaltninger til at sikre dette også tages nødvendige hensyn til miljøkravene og til vandkvaliteten.

Det betyder, som der allerede er peget på, at der kan blive behov for at afveje forskellige hensyn. Der kan blive behov for at afveje det offentlige interesser over for erhvervsinteresser, men der kan også blive et betydeligt behov for at afveje de hensyn, som vandløbsloven peger på, specielt med andre lovområder. Jeg tænker på fredningsområder, rekreative interesser, vandindvindingsinteresser, fiskeri- og landbrugsinteresser og spildevandsinteresser. Det kan give konflikter, men de skal afvejes, og jeg synes, det er rigtigt, at man lægger denne afvejning over til politiske organer. Derfor kan vi ud over at tiltræde hovedsigtet med forslaget også tiltræde den ændring i det administrative system, der lægges op til i vandløbsloven.

I dag er det således, at den vandkvalitet, der skal sikres i vandløbene, og vandløbenes anvendelse er noget, kommuner og amtskommuner planlægger, og derfor er det naturligt, at de i henhold til den nye lov også bliver ansvarlige for vedligeholdelse, regulering og anden fysisk indsats. F.eks. – og det er ligesom for at sætte det på plads – synes jeg, at da restaureringsbegrebet jo blot er en fysisk regulering af vandløbet, bør beslutninger om det, der skal ske dér, føres over til dem, der har planlægningsbeføjelserne. Dermed være også sagt, at det forekommer os naturligt, at

landvæsensretterne går ud af billedet, når beslutninger skal træffes om, hvorledes vandløbene skal reguleres og indrettes, og fremover alene kommer til at beskæftige sig med spørgsmålet om fordeling af de økonomiske mellemværender, der kan være, eller tilsvarende.

Vi har også bemærket, at klageinstansen bliver miljøstyrelsen for de beslutninger, amtsråd og kommunalbestyrelser træffer, og i den forbindelse vil jeg godt sige til ministeren, at jeg håber, miljøstyrelsen ikke kun bliver klageinstans, men også vil tage alvorligt på opgaven at give gode råd og vejledninger til dem, der skal træffe beslutningerne længe ude i systemet.

Så et par ord om den tredje ting, der forekommer os at være noget helt nyt, nemlig vandløbsrestaureringen.

I § 37 er den omtalt, og det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at der i § 37 skulle være redegjort udtømmende for de fysiske muligheder for vandløbsrestaurering. Det er muligt, at det er rigtigt, men det kan da også godt være, at fantasien andre steder kan spille, således at der kan blive tale om at lave vandløbsrestaurering på andre måder end dem, der er angivet i § 37. Hermed vil jeg ikke sætte spørgsmålstegn ved, om det er spændende tanker, der er indeholdt deri, for det synes jeg det er, men jeg synes nok, man kan sætte et spørgsmålstegn ved, om en så teknisk vejledning, som § 37 egentlig er, hører hjemme i en lov. Når man går ned i detaljerne, såsom at man kan sætte planker ud, man kan lægge sten ud osv., er det et spørgsmål, om det er et lovgivningsanliggende. Man har ikke nær så omhyggeligt beskrevet stemmeværker, sluseværker og andre ting, og det synes jeg er rigtigt, for det hører nok ikke hjemme teknisk beskrevet i en lov.

Det er ikke en kritik af ideen, for den synes jeg er rigtig, men spørgsmålet er, om man skal nedfælde det lovmæssigt.

Om vandløbsrestaurering vil jeg også godt sige, at den naturligvis kan få væsentlig indflydelse på den samlede afstrømningsevne for et vandløb, men det må den ikke få, og det understreges også. Jeg synes også, det er væsentligt, at det understreges, at de anlægs- og driftsudgifter, der kan komme i forbindelse med dette, ikke må væltes over på dem, der har erhvervmæssige interesser, f. eks. landbruget, i forbindelse med vandløbene.

[Finn Jørgensen]

Det var de tre hovedsynspunkter, som vi gerne vil give tilslutning til: formålsparagraffen, den administrative ændring og restaureringen af vandløb.

Herefter et par bemærkninger om økonomien, som er omtalt i bemærkningerne. Det er dér anført, at det skulle koste staten ca. 4½ mill. kr. om året at foretage denne administrative ændring. Derfor et spørgsmål til miljøministeren: er det virkelig nødvendigt at ansætte endnu flere i miljøstyrelsen, der jo har utrolig megen ekspertise allerede på dette område? Det var måske nok en overvejelse værd. De 3 mill. kr. af de 4½ mill. kr. er til restaurering, hvor man skulle kunne give statstilskud til dem, der sætter den i gang. Jeg vil sætte spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt, at man skal sidde og administrere 3 mill. kr. om året fra miljøministeriets eller miljøstyrelsens side til uddeling. Spørgsmålet er, hvis man vil støtte amter og kommuner, om det ikke hører hjemme i bloktilskudspuljen; ellers bliver det alt for administrativt vanskeligt.

Så har man også i bemærkningerne anført, at dette ikke skulle medføre ekstraudgifter for amtskommuner og kommuner. Jeg vil da godt spørge ministeren, om man har nogen oplysninger fra de pågældende om, at de deler den opfattelse. Det er i hvert fald en af de ting, vi gerne vil vende tilbage til.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne slutte med at sige, som vi tidligere har sagt det i forbindelse med miljøbeskyttelsesloven, at det er en lov, der lægger op til, at man skal afveje en lang række interesser mod hinanden; det er erhvervs- og offentlige interesser over for miljøhensyn. Jeg tror, det kan lykkes, som det også er lykkedes meget ofte ved en fornuftig administration af miljøbeskyttelsesloven, at tage hensyn til begge dele.

Vi er positive over for lovforslaget og de forslag om nytænkning og nye ideer, det indeholder, men der er ting, vi vil vende tilbage til og gerne vil have opklaret i detaljer.

Svend Heiselberg (V):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at venstre er indstillet på positivt at ville medvirke til, at vi får vedtaget en ny vandløbslov til afløsning af den gældende vandløbslov, som er fra 1949, men ganske vist ændret en del gange.

Når venstre vil gå positivt ind i det kommende udvalgsarbejde, skyldes det bl. a., at venstre ønsker at skabe et miljøvenligt samfund. Det skylder vi vores efterkommere, og det skylder vi det samfund, vi lever i.

Ved at studere lovforslaget må jeg få den opfattelse, at ministeren ved udarbejdelsen har haft delbetænkningen fra februar 1979, den fremtidige administration af landvæsensretssagerne og betænkningen om revision af vandløbsloven fra december 1980 for øje og har sammenfattet lovforslaget således, at alle berørte parter har sagt god for det. Men hvad siger f. eks. Hedeselskabet?

Miljø-, fiskeri- og turismæssigt må man nok sige at lovforslaget opfylder alles ønsker, og i lovforslaget er der også åbnet mulighed for en ret så omfattende beskæftigelse ved reablering af mange af vore vandløb.

Selv om vi er et miljøvenligt parti, vil vi dog gerne have klarlagt nogle ting under den kommende udvalgsbehandling. F. eks. har vi vedrørende formålsbestemmelsen i § 1 nogle spørgsmål, bl. a. om de afvandingsmæssige interesser fortsat har første prioritet, om de miljømæssige foranstaltninger kan tænkes at gå ud over afledningsevnen, om omkostningerne ved de miljømæssige tiltag skal betales af den enkelte bredejer; vi mener, at det må være en statsudgift. Måske miljøministeren allerede i dag kan sige, hvem der skal afholde udgifterne ved anlæg, som er nødvendige for at opretholde jordbrugserhvervets afvandsforhold, såfremt udgifterne ikke indgår i udgifterne til etableringsarbejdet.

Med hensyn til § 3, stk. 4, der giver ministeren bemyndigelse til at begrænse den frie dræningsret, vil vi have nærmere undersøgt i udvalget, hvordan man mener at det skal virke. Også myndighedsstrukturen, kapitel 3, vil vi i udvalget se nøjere på, idet vi er af den opfattelse, at det er bedre med et uafhængigt nævn.

I bemærkningerne til § 60 er det anført, at lodsejerrepræsentation skal indgå i ministerens bekendtgørelse om tilsyn med vandløbene. Efter venstres mening bør det med i lovteksten i stedet for.

Jeg har med tilfredshed noteret mig, at ved den administrative omlægning tænkes omkostningerne afholdt af sagens parter ved, at der indføres gebyr for sags- og klagebehandling. Det var måske en ting, man burde gennemføre generelt; så ville belastningen af

[Svend Heiselberg]

den offentlige administration måske falde ret så væsentligt.

Lovforslaget indeholder som nævnt nogle gode miljømæssige intentioner, og det kan vi være tilfredse med, men at det er en ramme-lov, er vi i allerhøjeste grad utrygge ved, når vi eksempelvis ved, hvordan arbejdsmiljøloven bliver administreret.

Når det er sagt, vil jeg sige ministeren og hans embedsmænd tak for den gode orientering, der er givet miljøudvalget forinden behandlingen af dette lovforslag. Dette til trods vil vi give løfte om en meget kritisk udvalgsbehandling.

Vedrørende lovforslag nr. L 59 kan jeg sige, at venstre naturligvis er indstillet på, at § 68 ophæves, såfremt lovforslag nr. L 58 vedtages.

Margrete Auken (SF):

Det var bevægende at høre hr. Svend Heiselbergs bekymring for Hedeselskabet. Jeg kan fortælle hr. Svend Heiselberg, at heller ikke i dag er der grund til at have bekymring for Hedeselskabet. Det er en lækker lov for dem, for nu, efter at de har fået rettet en masse vandløb ud, kan de få lov til at begynde at restaurere dem. Så vær helt rolig – Hedeselskabet er altid i salveten.

Jeg kunne godt have lyst til i denne sammenhæng at sige nogle lidt mere principielle ting om det, som er sket, og som bl. a. har medført, at vi har fået denne lov. Det er karakteristisk, at man først i 1950'erne og 1960'erne begyndte at interessere sig for økologi og miljø, selv om vi lever i en kultur, der har været fuldstændig præget af naturvidenskabernes succes igennem mere end hundrede år. Ikke desto mindre var det – bortset fra nogle få biologer – digtere og filosoffer og teologer, der gjorde opmærksom på det, og naturvidenskabsfolkene sagde: hovsa!

I næste omgang har de gjort noget meget smart, for i stedet for at gå ind i den folkelige debat om det, der er sket, har man indført et fantastisk ord, som intet har med miljø at gøre, men som stammer fra en helt anden sammenhæng. Man har nemlig indført ordet »recipient«. Derved har man afskåret folk fra at snakke med. Ordet »recipient« kan man vel ikke have noget imod, men hvis man tager sig den frihed at oversætte ordet – jeg kan ikke gøre det nøjagtigt af hensyn til folketingets forretningsorden, for så ville jeg

blive kaldt til orden – der betyder sådan noget som »modtager af spild«, ser man, at naturen dermed er fastlagt som losseplads for mennesker. Det er det, den først og fremmest er, recipient. Ja, det kan komme så vidt med denne mærkværdige sprogbrug, at et i øvrigt velmenende medlem af partiet venstre engang i udvalget talte om, at der enkelte steder i landet var »overskydende recipientkapacitet«. Hvis man nu oversætter det til folkesprog, så betyder det, at der er et sted, der ikke er møgbeskidt endnu, og som man derfor kan skynde sig at hælde noget mere ud i.

Det er unægtelig at se naturen fra en side, hvor den ikke har chance for at være ret meget andet end affaldssted. Det er i det hele taget en holdning, som viser, at vi betragter naturen ud fra strenge menneskecentrerede synspunkter. Når jeg siger »strenge«, er det, fordi det på lidt længere sigt er en vanvittig måde at tænke på. På længere sigt går vi jo til allesammen, i første omgang i skidt og møg, i næste omgang i stress og kedsomhed, hvis vi har overlevet indtil da, fordi det hele er blevet så utrolig simpelt i sin opbygning. Naturens mangfoldighed er der ikke plads til dér, hvor man skal afveje alle interesser. Det er naturen som reservedelslager og naturen som losseplads. Vi så det f. eks. med jagtloven, som stadig væk indgår i præcis den sammenhæng. Ja, man var kommet så langt, at man kunne snakke om »faunaressourcer« – det var dyrene, der var blevet til faunaressourcer – altså igen anskuet ud fra vores bekvemmelighed og umiddelbare udfoldelse.

Fori man laver dette, som jo er noget inderligt vrøvl, kan man komme ind på at lave nogle afvejninger, hvor ting vejes af mod hinanden, som ikke kan vejes af mod hinanden. Man kan ikke veje liv og død af mod hinanden, man kan ikke veje edder og forgift i sådan noget af mod andre interesser. Det var bevægende at høre ikke mindst hr. Finn Jørgensen snakke om, at der var jo så mange ligeberettigede interesser i naturen, og ligeberettigede var både skraldespandsfunktionen og sejlads, og hvad der nu kan være af ting, hvor noget af det jo vitterlig er ødelæggende. De er ikke ligeberettigede. Liv er til hver en tid berettiget fremfor død – naturligvis.

Vandløbsloven har mere end noget andet været udtryk for denne recipienttanke. Der

[Margrete Auken]

står jo i de gamle love, at det er vandløbenes vigtigste og eneste funktion at være aftagere af dræn- og spildevand. Det er de blevet rettet ind efter, og nu er det altså gået rivegalt mange steder.

Det lovforslag, vi behandler i dag – eller de to lovforslag, men det ene er jo et konsekvenslovforslag, som selvfølgelig skal vedtages, hvis vi vedtager det andet – er et prisværdigt forsøg på at rette op på nogle af skaderne og afbøde nogle af dem, der kommer. Vi ville være nogle slemme skarn, om vi ikke påskønnede det, selv om der selvfølgelig kan være mange ting, man kan få fornøjelse af at bore i, sikkert også ting, der bør ændres.

Jeg synes f. eks., at det er interessant at følge udviklingen omkring de forskellige næv. Hvad sker der med dem? Er det en rigtig eller er det en socialdemokratisk idé, at de skal nedlægges, og at alt skal lægges ind under Kommunernes almægtige Landsforening?

Vi vil i det store og hele give tilslutning til lovforslaget, men jeg synes, vi skal sige her, at det ikke for alvor løser problemerne. Det åbner mulighed for, at man kan begynde at insistere på miljøkrav. Det kunne man så at sige ikke før. Men jeg må indrømme, at jeg synes, det ser lidt sølle ud med mulighederne for at føre de krav igennem. Det er meget forsigtige formuleringer, nogle steder oven i købet på randen af logikken.

Der står i § 37, at man kan restaurere, hvis vandløb ikke lever op til de krav, der er stillet i recipientkvalitetsplanen, men der står ikke, at man skal, og så kan jeg godt se, hvordan det kommer til at spænde af de gange, hvor der for alvor skal forhandles: vi vil komme til at opleve nogle fantastiske sammenstød mellem de interesser, som så smukt er afvejet i dette lovforslag. Det er klart, at de, der hidtil har brugt vandløbene til recipienter, vil komme og sige, at det er dem, der har ret, og så er der jo altså disse miljøflippere og grønsagsspisere, og jeg ved ikke hvad, med deres flippede ideer om, at nu skal der også være liv og fisk i og natur omkring de her vandløb, der vil komme og sige, at det er dem, der har ret. Det skal kun være, når vi har råd og det alligevel kan lade sig gøre og det ikke kommer til at skade for meget. Jeg forudser lange slagsmål omkring gennemførelsen af denne lov.

81 Ft

En anden ting er, at lovforslaget jo slet ikke rører ved det voksende problem med den organiske forurening, der i meget høj grad stammer fra dræning og afvanding ved landbruget, lige så meget som den stammer fra byspildevandet. Jeg vil ikke stå her og bebrejde landbruget noget, det er de vilkår, de arbejder under, men vi bliver nødt til at tage fat på det. Sidste sommer var indholdet af nitrater i Limfjorden – det var en meget våd sommer – dobbelt så højt som tidligere. Det kan ikke forklares på anden måde end ved afvanding eller afløb fra landbruget. Det afstedkommer disse katastrofer, vi nu står over for, med bundvendinger, som frigør fosfor, og der bliver en uendelig række af forfærdelige konsekvenser, når det ligger dødt. Hvis ikke vi får en lovgivning, som kan sikre disse ting, og som i første omgang såmænd bare interesserer sig for det, ender vi i en suppedas. Spørgsmålet er, om man kan redde Skive Fjord. Kan der gøres noget ved den? Kan den blive til et levende sted igen? Kan man gøre noget ved Lovns Bredning? Det er spørgsmålet, om det ikke er definitivt sket. Og nu begynder de oven i købet at snakke om Kattegat i denne her sammenhæng. Jeg mener, at vi under lovforslagets behandling bør stille spørgsmål også om denne form for forurening.

Jeg mener, at det ikke kan være i landbrugets interesse ikke at være med til at undersøge disse ting. Det er ikke rigtigt, at de danske landmænd over en bank er ligeglade med naturen, sådan som deres organisationer ofte påstår. Selvfølgelig er de lige så interesserede som vi i, at vandløb er levende steder – de af dem, der stadig væk er liv i.

Man kan jo så sige til alle teknokraterne i administrationen, og hvor de sidder, at hvis man oversætter ordet »recipient«, når man er ude omkring, så sker der altså noget, så begynder folk at snakke med, og de accepterer ikke, at man definerer søer, vandløb og damme som »modtagere af spild«.

Thorndahl (FP):

Ministeren slutter sin fremsættelse med at udtrykke ønske om folketingets hurtige og velvillige behandling af dette meget væsentlige og gennemgribende forslag til ændring af hele vandløbsloven. Det er ordet »hurtige«, jeg især har hæftet mig ved. I lovforslagets §

[Thorndahl]

86 står i øvrigt, at tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af miljøministeren.

Til yderligere understregning af ønsket om en hurtig behandling i folketinget finder jeg, at det er af væsentlig betydning, at det sagkyndige udvalg, ministeriet nedsatte i 1976 til at gennemarbejde vandløbsloven med henblik på en revision, var hele 5 år om dette arbejde. 5 år! Og så forlanger man fra ministeriets side en hurtig behandling af folketinget og i folketinget.

Der er kun én logisk forklaring på dette krav om en hurtig sagsbehandling inden for et område, der altså har været så omfattende og så vanskeligt, at det har taget ministeriet hele 5 år at forberede denne fremsættelse, nemlig at man i ministeriet har en respekt for folkestyret og demokratiet, der er beskednen, og at man åbenbart kun betragter dette ting som et irriterende og tidsspildende gummistempel uden selvstændig betydning.

Jeg vil tage meget klart afstand fra den nedvurdering af dette ting, som jeg mener ligger heri fra ministeriets side, og hermed understrege, at den behandling, vi skal foretage i miljø- og planlægningsudvalget, bør være så grundig og så kvalificeret, at behandlingen også udadtil vil se rimelig ud på baggrund af en mere end 5-årig forberedelse i miljøministeriet. Dette folketing kan i hvert fald ikke i dag sammenlignes med det polske parlament. Indtil videre er det os og kun os, der ikke blot formelt, men også reelt er lovgivere i dette land.

En del af baggrunden for dette forslag til en gennemgribende ændring af vandløbsloven synes at være, at vandløbene, som jo er den recipienttype, vi først og fremmest har ønsket at forbedre, trods de senere års meget betydelige investeringer i kloakrenseanlæg, trods de mange milliarder kroner, der er ofret, ikke er blevet væsentligt forbedret, i nogle tilfælde måske endda tværtimod.

Dem, der har et blot nogenlunde kendskab til, hvordan disse milliardinvesteringer er blevet besluttet, og hvor dårligt det egentlig hænger sammen, kan det bestemt ikke undre, at den samlede nyttevirkning har været så lav, som fremsættelsen af dette lovforslag antyder.

I mange tilfælde kan man således konstatere, at en række småvandløb i sommerperioder stort set kun fører spildevand. Alligevel beslutter vedkommende amtsråd – det må jo

være i al dets visdom – at recipientmålsætningen for disse grøfter og småvandløb typisk skal være gyde- og opvækstområde for fisk, herunder også for laksefisk. Dette udløser omfattende investeringer, der meget let løber op i millionvis af kroner, og typisk fjernes spildevandet fra disse småvandløb, der herefter i sommermånederne ligger udtorrede hen. Vandløbene har altså en fastlagt høj målsætning som gyde- og opvækstområde for fisk, men den eneste fisketype, der måske vil kunne overleve under disse betingelser, er dyndspringere, og dem har vi vist ikke ret mange af herhjemme.

Ministeriet er da også fuldstændig klar over, at der på denne måde spildes i hundredvis af millioner kroner til ingen verdens nytte, i hvert fald ikke til forbedring af vandkvaliteten. Det er blot et enkelt lille eksempel; der er mange. De ressourcer, der fra samfundets side sættes ind for at forbedre miljøkvaliteten opfattet helt bredt, burde anvendes til investeringer, der virkelig gavtede miljøet.

At det forslag til ny vandløbslov, ministeren har udarbejdet, vil medvirke til, at samfundet får væsentlig mere gavn af investeringerne, kan man måske nok argumentere teoretisk for, og det skal så være fra en plads bag et stort og imponerende skrivebord, men det er i sig selv uinteressant. Spørgsmålet om, hvorvidt forslaget vil få nogen positiv praktisk betydning, er straks mere interessant. Bedømt ud fra praktiske erfaringer med sammenlignelig lovgivning er det nok mest sandsynligt ud fra en logisk betragtning, at lovforslaget ikke vil få nævneværdig praktisk, positiv betydning.

Lovforslaget placerer den væsentlige del af den kompetence, vandløbsretterne efter gældende lov hidtil har udøvet, hos de kommunale råd, først og fremmest hos de primærkommunale. Det forekommer at være en rigtig ændring. I hvert fald som udgangspunkt må det være rigtigt at placere ansvaret og kompetencen også inden for dette område hos de primærkommunale råd. Vandløbsloven er et af de mange områder, hvor det er rigtigt og hensigtsmæssigt med en vidtgående decentralisering, men der er to vigtige menner.

For det første har folketinget og regeringen den samfundsmæssigt meget vigtige opgave at sikre, at de investeringer, primærkommunerne beslutter ud fra et overordnet

[Thorndahl]

økonomisk hensyn, er optimale og hensigtsmæssige. Dette betyder, at de procedureregler, der fastsættes for beslutningerne i kommunerne, og beslutningsprocessens indhold og karakter med rimelighed skal sikre, at de overordnede samfundsøkonomiske hensyn tilgodeses. For miljøbeskyttelsesloven, som vandløbsloven også i denne forbindelse kan sammenlignes med, er dette i hvert tilfælde ikke sket. Hvis det overhovedet har været forsøgt, kan resultatet bestemt ikke beskrives som en succes, snarere som det modsatte.

Den anden opgave, der skal optages, er et retsbeskyttelseshensyn. Den decentrale kommunale beslutning indebærer ofte væsentlige økonomiske byrder og andre forpligtelser for store medborgergrupper. Beslutningerne finansieres typisk direkte af de berørte borgere i modsætning til de fleste andre primærkommunale beslutninger, der betales over skatterne. Derfor har man selv med den betydelige decentralisering, der er etableret inden for mange områder, ud fra et retsbeskyttelseshensyn etableret et ankesystem, hvor borgerne har mulighed for, hvis de finder, at de er blevet uretfærdigt eller ufornuftigt behandlet – det viser sig beklageligvis ofte at være tilfældet – at indbringe den pågældende sag for de centrale myndigheder. Sådan er f. eks. vejlovgivningen og vandforsyningslovgivningen opbygget, og sådan er det foreliggende lovforslag også opbygget. Det er imidlertid interessant, selv om det jo er en anden historie, at det forslag til revision af miljøloven, vi havde til behandling her sidste torsdag, i realiteten og på alle væsentlige områder totalt eliminerer dette retsbeskyttelseshensyn.

Om retsbeskyttelseshensynet i vandløbsloven siges der bl. a. i bemærkningerne til § 37:

»Bestemmelsen giver endvidere mulighed for at fastsætte regler, hvorefter bredejere og andre i vandløbet interesserede på et så tidligt tidspunkt som muligt orienteres om påtænkte restaureringsforanstaltninger for derigennem at sikre borgerne størst mulig medindflydelse allerede i forbindelse med planlægningen og projekteringen af vandløbsrestaureringer.«

Det var præcis samme tankegang og faktisk samme formulering, der blev benyttet i miljøbeskyttelsesloven, som den blev vedtaget i forsommeren 1973.

Men hvad betyder det så i praksis, at folketingset vedtager en lovgivning, og nu måske også en vandløbslov, under sådanne forudsætninger og med et sådant formuleret retsbeskyttelseshensyn? Hvis man skal tage udgangspunkt i, hvad de samme bemærkninger rent faktisk har betydet for administrationen af miljøbeskyttelsesloven, så kan man sige, at bemærkningerne indeholder en retsgaranti, hvis værdi svarer til værdien af den ikke-anbudsstraktat, Danmark indgik med Tyskland i slutningen af trediverne.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Lov om vandløb bliver med dette lovforslag i nogen grad harmoniseret med miljøbeskyttelsesloven. Der er de samme bestemmelser begge steder med hensyn til fordeling af myndighed. Der bliver nu indbygget miljøhensyn i loven. Vi har haft en teknisk gennemgang af forslaget, hvad jeg synes har været en stor hjælp, og det vil jeg gerne takke ministeren for. I øvrigt er vi knap så uenige i lovforslagets sigte som de andre ordførere, der har været heroppe. Jeg kunne også nok spinde en ende over ordet »recipient«. Det er måske som et led i moderniseringen af loven, man har taget det med. Jeg synes ikke, det er så nødvendigt.

Der er jo sket en gennemgribende forenkling af lovtæksten. Her har vi igen det problem, vi påpegede vedrørende miljøbeskyttelsesloven, nemlig at så meget desto mere er overladt til ministeren. Det er jo mange bestemmelser, lovgiverne hidtil har kunnet tage stilling til, fordi det står i lovtæksten. Derfor vil vi i udvalget have at vide, hvilke cirkulærer og bekendtgørelser ministeren påtænker at udstede i henhold til de forskellige bemyndigelser. I øvrigt bliver det et stort kulegravningsarbejde i udvalget, kan jeg se på dette her. Det ville også være ønskeligt, om udvalget løbende blev orienteret om alle væsentlige ændringer og de cirkulærer, som bliver udstedt i henhold til loven. Det gælder fortrinsvis med hensyn til kapitlerne 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11 – det var jo en lang række.

I selve formålsparagraffen står der, at det »tilstræbes at sikre, at vandløb kan benyttes« osv. Det synes vi er en meget blød formulering. Det kunne jo tænkes, at der var tilfælde, hvor det ikke lykkedes. Her er den gamle lovs § 2, stk. 1, meget klarere formuleret. Der

[Yvonne Herløv Andersen]

er ingen tvivl om, at afledning af vand har fortrinsret for al anden benyttelse af vandløbene. Og i stk. 2 fortæller man lige så klart, hvad anden brug af vandløbene er betinget af, og hvilke interesser der knytter sig hertil. Så megen forenkling, at formålet bliver uklart, synes jeg ikke der er brug for. Dette vil vi meget gerne have præciseret noget nærmere. Den gamle lovs § 18 indledes med, at enhver interesseret kan henvende sig til myndighederne og få en reguleringssag taget op. Denne bestemmelse har jeg ikke kunnet finde i lovforslaget; det havde jeg gerne set. Det ser ud, som om man i § 84 har erstattet dette med forening.

Kapitel 8 i lovforslaget er helt nyt, og det venter CD sig meget af. Der er i tidens løb foretaget mange uhyrligheder med hensyn til at rette vandløb ud, så der bliver noget at tage fat på. Der er en del økonomi i det, og vi vil i udvalget vende tilbage til, hvordan vi skal fordele det.

Med hensyn til § 53 kunne jeg tænke mig, at der er behov for et udvidet samarbejde mellem amterne. Man kunne tænke sig en gensidig underretningspligt om f. eks. et dambrugs placering.

At man i §§ 57 og 61 har søgt at bringe loven i overensstemmelse med den øvrige miljølovgivning, mener CD er helt unødvendigt. Det har vi også været inde på med hensyn til lov om miljøbeskyttelse. Det er igen bestemmelsen om, at det kan ske uden retskendelse, vi er imod.

Generelt set mener centrum-demokraterne, at lovforslaget med de her nævnte forbehold bør have en hurtig og velvillig udvalgsbehandling. Det gælder også lovforslag nr. L 59.

Dræbye (RV):

Det radikale venstre mener, det er fornuftigt, at vi gennem en samlet revision af vandløbsloven får mulighed for at behandle de problemer, som knytter an til vandløbene. Vi er i forhold til det forslag, ministeren har fremsat, generelt positive. Der er en række forbedringer og en række klargøringer, men der er også, som fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, enkelte steder, hvor man kan diskutere, om der er tale om klargøringer i selve lovforslaget. Men det er naturligt noget, der knytter sig til udvalgsarbejdet.

Det er oplagt, at vandløbslovgivningen må afspejle modsætninger imellem miljøinteresser og erhvervsinteresser, men jeg synes, der er grund til at understrege, at i en række tilfælde er man i en situation, hvor der nok umiddelbart er en sådan modstrid, men hvor det er muligt at forene interesserne på en fornuftig måde. Jeg skal give et enkelt eksempel på dette.

Der er flere af de tidligere ordførere, der har været inde på spørgsmålet om vandløbsrestaurering. Det er rigtigt, at det er vigtigt at få en sådan hjemmel med i loven, og de af miljø- og planlægningsudvalgets medlemmer, der deltog i besøget på ferskvandslaboratoriet i Silkeborg i sommer, så også eksempler på, hvorledes en sådan vandløbsrestaurering kan gennemføres med fuld opretholdelse af de afledningsmuligheder, vandløbet hidtil har haft. Altså hvor der oprindeligt og måske umiddelbart betragtet er tale om modstridende interesser, kan en mere detaljeret, konkret overvejelse af, hvordan man kan gennemføre en forbedring også af miljømæssige kvaliteter, godt føre til, at man kan forene de to synspunkter. Så jeg synes ikke, at der er nogen grund til at være opgivende i forhold til at løse den slags konflikter på en miljømæssigt forsvarlig måde.

Det er en kvalitet ved vandløbslovgivningen, at man nu får fastslået, at der også knytter sig miljømæssige målsætninger til vandløbene, og at det er præciseret i formålsparagraffen, således at et vandløbs kvalitet nu består af en kombination af en række kvaliteter, heriblandt de miljømæssige.

Som nævnt er vi generelt positive over for indholdet af lovforslaget, men jeg skal pege på et enkelt punkt, hvor vi vil sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om ministeren er kommet med den rigtige løsning.

Det drejer sig om afgørelsen af en række af de interessekonflikter, der knytter sig til vandløbene, og de forskellige rettigheder, der knytter sig til dem. Her foreslår man i forslaget, at alle, som der står i bemærkningerne, materielle sager vedrørende uoverensstemmelser skal behandles i kommunalbestyrelsen, skal afgøres af politiske myndigheder, tror jeg nok det hedder et eller andet sted; ellers anvendte hr. Finn Jørgensen i hvert fald denne vending i sin ordførertale. Der er en almindelig tendens til, at interessekonflikter imellem borgere i disse år flyttes fra en

[Dræbye]

umiddelbar afgørelse borgerne imellem eller igennem forskellige læge retter til såkaldt politisk afgørelse i kommuner og amtskommuner.

Jeg synes, at der generelt er grund til at sætte spørgsmålstejn ved denne udvikling, for for det første er det jo ikke sikkert, at de politiske myndigheder, kommunalbestyrelser og amtsråd, rent faktisk kommer til at afgøre den slags sager. Det kunne jo være, at man har flyttet så mange uoverensstemmelser og konfliktløsninger ind i kommunalbestyrelserne, at det ender som skrivebordsarbejde hos tekniskere og ansatte i kommunerne.

Dernæst kunne det jo også være, at der i en række af disse konflikter var behov for en sådan sagkundskab og konkret viden, at det ikke var givet, at de politiske myndigheder, kommunalbestyrelserne, var bedre egnede end den læge domstol, som et landvæsensnævn eller en landvæsenskommission jo er. Jeg skal gøre opmærksom på, at det trods alt er mennesker, som er valgt af de pågældende kommunale råd.

Endelig er der et tredje spørgsmål, som specielt knytter an til landvæsensnævnene og landvæsenskommissionerne, og det er, at i nogle af de tilfælde, som afgøres og skal afgøres, er kommunen part i striden, der er en kommunal interesse, økonomisk eller teknisk, i afklaringen af den pågældende interessekonflikt. Der kan det meget vel komme til at stride imod den almindelige retsbevidsthed, at man lader kommunen være dommer i sager, hvor den selv er part. Derfor vil vi godt under udvalgsarbejdet sætte et stort spørgsmålstejn ved, om det nu er rigtigt for de begrænsede sagsområder, der trods alt er blevet tilbage til landvæsensretterne, at overføre denne konfliktafgørelse til kommunalbestyrelserne.

Det er jo ikke de væsentlige miljømæssige spørgsmål, vi her beskæftiger os med, hverken de forureningsmæssige eller de naturfredningsmæssige. De er henlagt til afklaring i anden lovgivning. Det, det drejer sig om, er noget, der meget ofte har karakter af nabo-tvistigheder og af konkrete afgørelser omkring det enkelte vandløb. Vi synes, det er en overvejelse værd, om man ikke skulle aflaste de kommunale myndigheder – og også gerne aflaste de kommunale politiske myndigheder – for noget af det arbejde, som de ofte klager over, ved at bevare en gammel, traditions-

mæssig lægdomstol. Det spørgsmål vil vi gerne se nærmere på i udvalgsarbejdet.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tiltræde intentionerne i det lovforslag, vi har at gøre med her i dag. Vi vil gå positivt ind i et udvalgsarbejde om udformningen af detaljerne i det, idet vi nok mener, at der er en lang række ting, som trænger til at få en nærmere belysning og også en nærmere drøftelse i udvalget. Der har allerede været gjort opmærksom på en lang række af dem af de tidligere ordførere; det vil jeg ikke gentage.

Jeg er ikke helt sikker på, at fru Margrete Auken har ret i, at landbrugets organisationer er ligeglade med miljøet, men fru Margrete Auken har ret i, at det er mere end betænkeligt, hvis det er sådan, at vi må konstatere, at vore vandløbs forhold er belastede og bliver yderligere belastet, endskønt vi både har en lang række rensningsanlæg og lov for, hvordan de skal fungere – og i øvrigt også har en lang række miljøbeskyttende bestemmelser. Fru Margrete Auken har ret i, at her er et problemkompleks, som vi nødvendigvis må se på i forbindelse med, at vi skal tage fat på denne lovgivning.

Det er også rigtigt, at når man skal ind på et område som dette, er der en lang række interesseorganisationer, som vil blive berørt deraf. De har jo også været med i baggrunden for udvalgets betænkninger. Det er klart, at når en lov skal blive resultatet af disse betænkninger, dels den første, dels den sidste, så må det være helhedsindtrykket, der tages hensyn til.

I princippet synes vi at ministeren har overholdt dette hovedformål, men vi mener nok, der er en række ting, vi bør se nærmere på. Hr. Dræbye nævnte netop landvæsensretternes eventuelt begrænsede opgaver, når det drejer sig om økonomiske afgørelser. Også vi synes, det er et af de spørgsmål, vi må tage op i udvalgsarbejdet.

Vi tilsiger et positivt arbejde med dette og finder, at det er et meget vigtigt område, hvor vi gerne vil medvirke til at nå det bedst mulige resultat.

Svend Erik Hovmand (V):

Når jeg gerne har villet ytre mig i denne debat, er det ikke blot for at understrege vig-

[Svend Erik Hovmand]

tigheden af den lovgivning, som her behandles, og for at understrege vigtigheden af de miljømæssige kvalitetsforbedringer, som ligger i denne lovgivning, men så er det også for at henlede opmærksomheden på et problem, som jeg synes i for ringe omfang er blevet omtalt i lovforslagets mange paragrafer, et problem, som jeg ved mange er og har været optaget af i de seneste, meget regnfulde år.

Vandløbenes værdi består jo også – selv om nogle måske kunne misforstå det lille ord »også« – i at skulle aflede vand. Her må vi sige, at der er sket en udvikling igennem årtier, som har gjort, at behovet for vandafledning er øget, altså den mængde vand, der skal afledes, er stigende.

I lovforslagets § 27 tales der her om, at vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringssevne ikke ændres.

De miljømæssige kvalitetsforbedringer kan være overordentlig værdifulde, og det er ikke mit ærinde at angribe disse miljømæssige kvalitetsforbedringer. Tværtimod vil jeg godt sige i en parentes til fru Margrete Auken, at hun er helt galt på den efter min opfattelse, når hun ligesom antyder, at der skulle være grupper i vort samfund, som står mit parti nær, der skulle være uinteresserede i at styre de miljømæssige kvaliteter.

Men det, som kalder mig frem, er spørgsmålet om afledningsevnen og de konsekvenser, det medfører for bredejerne, hvis afledningsevnen ikke er tilstrækkelig stor. Jeg tror, ministeren er bekendt med sager, eksempelvis fra Susåen i Sydsjælland, men også fra andre steder i landet, hvor bredejere i de seneste år har oplevet, at deres arealer, deres afgrøder er blevet oversvømmet flere år i træk med den konsekvens, at man ikke har kunnet få høstudbyttet, og med den konsekvens, at det kvæg, der skulle nyde godt af græsningsarealerne, har måttet nøjes med kraftfoder og andre former for erstatning på grund af disse oversvømmede arealer.

Selvfølgelig kan man føre en retssag, hvor man påstår, at amtet ikke har overholdt sin vedligeholdelsespligt i tilstrækkeligt omfang, men jeg tror ikke, der findes et eneste tilfælde – det er i hvert fald meget, meget få – hvor bredejerne har vundet en sådan retssag. Det skyldes formentlig, at de regulativer, der findes, er af meget gammel dato. Beskrivel-

serne af vandløbets profil stammer i mange tilfælde fra det forrige århundrede, hvor vandløbets afledningsevne ikke var nær så stor og behovet heller ikke nær så stort.

Der er altså et skisma her, som jeg synes vil være meget værdifuldt at få klaret af i forbindelse med denne lovgivning, sådan at de bredejere, som har arealer i nærheden af disse vandløb, også retligt bliver bedre stillet, end de er i dag.

Jeg tror, ministeren vil give mig ret i, at selv om vi juridisk set har muligheder for at rejse sager af den karakter, jeg har nævnt, så er der i praksis ikke nogen reel chance for at vinde dem, og de bredejere, som jeg har omtalt, vil næsten altid trække det korteste strå og blive pålagt merudgifter, som er af en ganske anselig størrelsesorden.

Miljøministeren (Erik Holst):

Jeg vil gerne begynde med at takke næsten alle ordførerne for en meget positiv stilling til denne ændring af vandløbsloven, og jeg vil også gerne takke for den forståelse, der er hos det meget, meget store flertal af ordførerne for, at der i dette tilfælde er det, vi kalder en afvejning af – ofte modstående – interesser indbygget i lovforslaget.

Det er ikke således, at vi ikke har haft nogen lov før. Der står i de bemærkninger, jeg har skrevet, at vi har haft lovgivning på dette område – det er bl. a. til fru Margrete Auken – siden 1880, og vi har fornyet loven i 1949. Hver gang har man i og for sig kigget på det, vi kunne kalde afledning af forskellige vandmængder.

Fru Margrete Auken siger hele tiden, at det er snavset vand. Det er altså også somme tider bare afledning af vand, der er kommet ned som regn og løber over jorden. Det skal på en eller anden måde ud til havet. Der ligger altså ikke noget odiøst i at sige, at recipienten, altså havet, modtager dette afledede vand, for det er såmænd så naturligt og rigtigt og godt, som det kan være. Men det er jo lige så rigtigt, at der meget ofte er set tilfælde, hvor man har anvendt disse vandløb til mere og andet end afledning af f. eks. overfladevand. Vi har set, at de har haft den funktion at bortlede spildevand, der meget ofte har haft en sådan karakter, at fisk og dyr i vandet ikke har kunnet leve. Vi har også set nogle få uheldige eksempler på, at der

[Miljøministeren]

ikke har været taget tilstrækkeligt hensyn hverken til naboerne eller til den biologiske eksistens, som et vandløb sådan set er.

Det er derfor med stor glæde, jeg i dag kan sige på baggrund af det store arbejde, der er gjort af det udvalg, der har barslet med to betænkninger, dels om vandløbsloven, dels om landvæsensretssagerne, at man er blevet enige om, at vandløb også bør have en bredere funktion end blot det at aflede overfladevand, spildevand og drænvand. Det var den praktiske måde, man gjorde det på i gamle dage, hvor man sagde: det er nok det, der er meningen med det. Nu har vi mulighed for også at tilgodese miljømæssige krav til vandløbskvaliteten.

Der er mange tilsyneladende modstående interesser, der skal afvejes, og det er det, der er søgt gjort i dette lovforslag. Derfor er det ikke således, at der er enkelte grupper, der har sagt: denne lovgivning er bestemt for os og ingen andre. Men lad mig alligevel sige her ved første behandling, at det har været en stor glæde for mig at se, at landbrugsorganisationerne under udvalgets arbejde med betænkningen har tilsluttet sig synspunktet om, at miljøinteresser skulle tilgodeses.

Jeg bliver derfor nødt til at give de ordførere ret, der har sagt – det gælder både hr. Svend Heiselberg og den konservative ordfører – at der ikke er enkeltgrupper, som man kan give ansvaret for en dårligere behandling af vandløbene, men måske nok en mere ubetænksom behandling af vandløb, fordi man ikke altid har vidst, hvorledes disse vandløb skulle behandles for at blive bevaret.

Flere af ordførerne har været inde på den myndighedsstruktur, der er opbygget her. Det var navnlig hr. Dræbye, der nævnte, at man måske skulle se mere på, om det var rigtigt at give det, jeg kalder de folkevalgte råd, myndighed. Jeg mener nu nok, at vi i alle tilfælde tjener sagen bedst ved at sige, at det er de folkevalgte, der lokalt har mulighed for at vurdere deres egne forhold og deres egne interesser og afgøre sagerne på en sådan måde, at man ikke ødelægger det omgivende miljø. Jeg ser i og for sig ingen som helst konfliktmulighed ved, at det bliver de folkevalgte, der meget tydeligt får ansvaret. Det er ikke altid de folkevalgte selv, der går ud rent teknisk og behandler de spørgsmål, der er tale om, eller ser på vandkvaliteten eller laver de kemiske eller andre analytiske under-

søgelser, der skal foretages, men det sker under de folkevalgtes ansvar, og det vil igen sige, at den lokale befolkning har mulighed for at være medbestemmende og have medindflydelse på egne forhold. Jeg nærer altså fuld tillid til, at både amtsråd og kommunalbestyrelser betryggende vil administrere de vandløb, de får ansvaret for.

Der har været rejst spørgsmål om vandløbsrestaureringen. Jeg havde nær sagt, at med dette lovforslag – hvis det bliver til lov i den foreliggende form – skulle der være en, der tør næsten ikke bruge ordet, krystallklar hjemmel for vandløbsmyndighederne til at foretage vandløbsrestaureringer. Vi har jo set mange steder, at man i en i og for sig misforstået opfattelse af opgaverne har lavet helt snorlige kanaler, som der ikke kan leve fisk i. Det har været miljøfjendsk i sin virkning og sit resultat, men det har næppe været således, at man på forhånd har haft nogle miljøfjendske synspunkter og derfor har lavet disse lige kanaler. Der opstår med vedtagelse af lovforslaget et meget, meget bedre grundlag for, at recipientkvaliteten kan tilgodeses ved, at man kan lave restaureringer.

Det er ikke således – det er til hr. Svend Heiselberg, der spurgte om det – at man pålægger de myndigheder, der har ansvaret for vandløbene, foranstaltninger, der vil kræve store anlægs- eller driftsudgifter for jordbrugerhvervets opretholdelse. Til hr. Svend Heiselberg kan jeg sige, at for netop at undgå, at der skulle være skæve fortolkninger her, har jeg markeret dette i bemærkningerne til kapitel 8, således at det meget tydeligt fremgår, hvad der har været ønsket her, nemlig at foretage en afvejning af ofte tilsyneladende modstående synspunkter.

Flere af ordførerne var inde på økonomien i denne lovgivning. Det er jo rigtigt, at der vil være en økonomisk side af det, som vi ikke kan se bort fra. Det er ikke således, at vi ikke har gjort os nogle overvejelser om, hvorledes økonomien kunne blive rimelig og velafbalanceret. De ekstra ansættelser, der er brug for, er i og for sig udtryk for, at miljøministeriet er et ministerium, der er under opbygning. Efterhånden som man udbygger de områder, som ministeriet har et ansvar for og et medansvar for og en indflydelse på, er man nødt til at erkende, at der er nogle rent menneskelige funktioner, der skal tilgodeses. Alt kan ikke laves blot ved at lave en ekstra

[Miljøministeren]

kopi af en eller anden bestemmelse. Der skal være plads til og muligheder for en vurdering af tingene, og dette vil kræve, at der er mennesker, der beskæftiger sig med det. Det vil kræve ansættelser, det har jeg ikke lagt skjul på. Jeg mener, at det er en meget, meget lille økonomisk belastning, vi her taler om.

Jeg vil sige til hr. Finn Jørgensen, at når vi taler om, at der kan bruges 4,5 mill. kr., er det også, fordi vi siger: det er ikke således, at vi skal belaste hverken folkettinget eller befolkningen med kæmpeinvesteringer, som vi sagtens kunne finde udveje for at bruge, men alle skal få et indtryk af, at der er en vilje til at foretage dette restaureringsarbejde. Der er i praksis anmeldt enkelte forslag til, hvorledes det kan gøres. Der er også en slags vejledning i loven.

Fru Margrete Auken peger på, at der står »kan« i § 37. Jeg har tillid til og tiltro til, at alle de steder, hvor man overhovedet praktisk har mulighed for at anvende disse restaureringer, er det noget, man vil foretage – meget ofte efter påvirkninger, efter forslag fra de lokale indbyggere eller de interesseorganisationer, der først og fremmest har vist et meget, meget stort ansvar og interesse for vore vandløb herhjemme.

Må jeg sige til fru Margrete Auken, at jeg mærker et varmt, bankende og følsomt hjerte bag de ofte knubbede ord, der siges heroppe. Men lad os dog slå fast – vi, der er realister her i folkettinget – at man ikke kan foretage nogen som helst menneskelig aktivitet uden at påvirke omgivelserne. Hverken fru Margrete Auken eller jeg eller andre, der er meget glade for at sikre miljøet, kan så meget som trække vejret, uden at vejret påvirkes af det, vi foretager. Når fru Margrete Auken vasker sine hænder i et vandløb, kunne det jo godt siges, at dette vandløb er en recipient med overskydende kapacitet – det håber jeg da.

Hr. Thorndahls bemærkninger fatter jeg ikke rigtig. I den første del af indlægget siger hr. Thorndahl: det kan slet ikke blive hurtigt; vi skal arbejde med en sådan sag i udvalget, og når der har siddet et udvalg i 5 år, som har lavet et stort arbejde, hvor længe vil vi så ikke være om det? Hvis det er således, at folkettinget – i hvert tilfælde fremskridtspartiet eller hr. Thorndahl – skal være 5 år om at behandle tingene her i salen, så må vi

formodentlig lægge arbejdsformen fuldstændig om. Det er et udredningsarbejde, der er foretaget. Det, vi laver her i folkettinget – det håber jeg da, jeg er jo også folketingsmedlem – er ikke udredninger, det er beslutninger på baggrund af de udredninger og de opklaringer, som vi har fået fra anden side, eller som vi har sikret os det kan være rigtigt og korrekt at basere sig på.

Jeg vil gerne sige lidt om et vanskeligt emne, nemlig okker. Der er jo enighed om, at okker er noget kompliceret noget at have med at gøre, og der er enighed om, at det er noget, der er skadeligt for vandløb. Men vi gennemgik detaljeret sidste vinter spørgsmålet om okker, og i dette komplicerede spørgsmål besluttede ministeriet – med tilslutning herfra – at vi ville gennemføre en 3-årig forsøgsordning med en okkerstøttelov. På baggrund af de erfaringer, vi får fra disse 3 år, er der ingen tvivl om – håber jeg – at vi vil vide noget mere nøjagtigt, og vi vil på grundlag heraf kunne træffe nogle bedre beslutninger med hensyn til okker, end vi tidligere har gjort.

Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi alle er klar over, at de forslag, vi her behandler, har betydning for vores fremtidige vandkvalitet herhjemme. Det er vigtigt, at vi alle sammen har en fornemmelse af, hvad der kommer ned som nedbør, og hvad der løber i vore åer og søer. Det er noget, der er med til at danne grundvand. Som det tidligere har været sagt her i folkettinget, er grundvandsmængderne noget, vi hæger om og vurderer som en meget stor og værdifuld arv, vi dels har fået, dels skal give videre.

Derfor er det vel rigtigt og praktisk, om folketingets miljø- og planlægningsudvalg får mulighed for at se, hvorledes man kortlægger og hvorledes man undersøger de vandløbskvaliteter, vi har herhjemme, i et af de laboratorier, der findes under miljøministeriet, nemlig Danmarks geologiske Undersøgelse. Jeg har talt med formanden for udvalget, der er indforstået med, at der bliver mulighed for et besøg, således at vi kan få afklaret nogle af de spørgsmål, som man kunne stille sig om, hvorledes vi overhovedet i praksis kan administrere disse opgaver, som her er os pålagt.

Jeg ser, at formanden har tændt den røde lampe, men må jeg lige sige til hr. Svend Erik Hovmand, at alle vandløb skal både

[Miljøministeren]

efter den nugældende lov og efter dette forslag, se kapitel 7, oprenses og vedligeholdes forsvarligt. Ingen tvivl om det. Såfremt der ønskes en hurtigere eller mere effektiv oprensning, må landmændene rette henvendelse til vandløbsmyndighederne, der tager stilling til, om reglerne om vandløbs vedligeholdelse er fyldestgørende. I sidste instans er det således, at det er dansk rets almindelige erstatningsregler, der finder anvendelse ved vurderingen af, om der er sket tab i de enkelte tilfælde, der skal erstattes.

Jeg vil slutte med endnu en gang at sige tak for en meget dybtgående og en meget positiv behandling af lovforslaget, som mange af os føler er af meget stor betydning.

Margrete Auken (SF):

Jeg er skam meget glad for, at ministeren har tillid til, at der banker et stort, varmt hjerte bag det, jeg siger, og jeg vil da også sige, at jeg elsker min næste i miljøministeriet, men det forhindrer ikke, at jeg godt kan blive en lille smule bekymret for min næstes dømmekraft, hvis ministeren ikke kan kende forskel på det, der sker, når jeg vasker hænder, selv om de kan være beskidte, i år og vandløb og andre recipienter, og det, der sker, når de forskellige former for spildevand ledes ud. Det var en vittighed, men det er en vittighed, som meget tit bruges i et konsekvensmageri, som får ganske farlige konsekvenser. Den værste, der findes, er, når ledende folk inden for militæret i anledning af, at man er bekymret over, at vi får depoter, siger: ja, ja, der er jo fare ved alt. Det er jo rigtigt, man kan dø af risengrød. Men der er altså meget store forskelle på disse sammenhænge. Jeg synes, der er tale om naivitet, hvis man ikke kan se, at der ligger alvor bag i nogle tilfælde.

Ministeren sagde, at der er ingen, der anlægger direkte miljøfjendske betragtninger. Nej, det tror jeg, det har jeg da heller aldrig hørt. Det skulle lige være en anden næste i et andet ministerium, som en gang imellem har ment, det næsten har været en fornøjelse at kunne gå imod miljøinteresserne. Men i almindelighed gør folk da meget ud af at sige, at de tilgodeser miljøinteresserne. Problemet er bare det meget, meget svære at tage alle disse mangfoldige og tit flertydige hensyn i stedet for blot at tage de helt rene og kortsigtede økonomiske hensyn. Derfor opstår alle

disse problemer. Her synes jeg stadig væk, at lovgivningen er for gummiagtig og for slatten i forhold til det, vi har brug for.

Her kommer jeg ind på et andet punkt, som ministeren snakkede meget om, bl. a. i sit svar til hr. Dræbye, nemlig hvorvidt de lokale politiske myndigheder nu altid lever op til deres ansvar. Det lignede nærmest en besværgelse, det, ministeren sagde, for hvis vi går de konkrete erfaringer efter, har vi jo den ene morsomme – eller uhyggelige, eller hvad man nu vil, alt efter ens sans for humor – historie efter den anden om, at det gør de aldeles ikke. Vi sidder jo i øjeblikket med en sag oppe fra Buksør Odde, hvor de lokale myndigheder bestemt ikke anlægger bare skyggen af en miljøbetragtning på det, der foregår. Det er ikke, fordi de er miljøfjendske, de er bare ligeglade. Det er det, vi er oppe imod. De er ligeglade. Jeg behøver ikke at nævne Thyborøn, Harboør og Cheminova osv.; det er i hvert fald ét sted, hvor det er gået op for ministeren, at det ikke er altid, de lokale myndigheder lever op til deres ansvar. Det er såmænd heller ikke altid, at ministeriet lever op til sit ansvar, så det kunne såmænd godt være, at man skulle sikre sig nogle andre instanser i disse sammenhænge.

Thorndahl (FP):

En væsentlig del af hr. Dræbys indlæg vedrørte den kompetenceændring, der sker ved overførsel af vandløbsretternes kompetence til først og fremmest primærkommunerne eller kommunalbestyrelserne. Jeg synes, der var mange rigtige betragtninger i det, hr. Dræbye fremførte. Uanset det, jeg sagde i mit første indlæg, vil jeg gerne tilsige hr. Dræbye, at vi fra vores side i hvert tilfælde under udvalgsarbejdet vil se meget grundigt og meget positivt på de tanker, som hr. Dræbye her førte frem.

Miljøministeren delte et par roser ud i starten af sit indlæg, hvor han bl. a. sagde tak til et flertal af ordførerne for forståelsen for, at der var indbygget en afvejning af ofte modstridende interesser i lovforslaget. Jeg ved ikke, hvem af ordførerne der ikke skulle være omfattet, altså hvem der ikke skulle have forstået, at der var indbygget en afvejning af ofte modstridende interesser. Det synes jeg faktisk vi alle sammen har fuld forståelse for. Jeg vil for mit vedkommende ger-

[Thorndahl]

ne sige, at det har jeg i hvert fald fundet ud af.

I forlængelse af det, som fru Margrete Aukens sagde heroppefra, hvor der blev henvist til ordet »kan« i paragraf 37 i forslaget til den ny affattelse af vandløbsloven, erklærede ministeren, at han havde fuld tillid til de kommunale myndigheder. Jeg synes, det er bedøvende lige gyldigt, om der står »kan« eller »skal«, for bestemmelsen retter sig jo alene mod offentlige myndigheder, og vi ved erfaringsmæssigt, at det er lige gyldigt, om der står »bør«, »kan« eller »skal« i denne type lovgivning. Det bedste eksempel findes i den bekendtgørelse, der hedder nr. 174, som blev udstedt i april 1974, hvis jeg husker rigtigt, der fastlagde, at samtlige primærkommuner, altså samtlige 275 kommuner, senest den 1. oktober 1976 skulle udarbejde spildevandsplaner. På det tidspunkt, altså den 1. oktober 1976, var der, så vidt jeg husker, kun 29 kommuner af de 275, der havde opfyldt denne ubetingede forpligtelse – uden at det i øvrigt har fået konsekvenser. Jeg kan ikke komme til andet end den klare konklusion, at uanset hvilket verbum man bruger på det sted i en lovgivning, der stiller et krav til en kommunal myndighed, så er det fuldkomne lige gyldigt.

Til sidst knyttede ministeren nogle bemærkninger til den irritation, jeg gav udtryk for i forbindelse med ministerens fremsættelsestale, hvor han benyttede udtrykket »hurtigt«. Han ønskede et hurtigt arbejde her i folketinget. Jeg vil godt sige om det, at jeg er fuldstændig klar over, at det arbejdsgrundlag, som ministeriet præsenteres for, i tid kan være meget, meget mere langvarigt end den arbejdsindsats, vi skal præstere. Men under alle omstændigheder er den arbejdstid, man har brugt i ministeriet til at forberede lovgivningen her, et udtryk for omfanget og karakteren af det pågældende lovforslag. Det er den ene side.

Den anden side er, at jeg kan slet ikke se nogen begrundelse for, at ministeren udtrykker et ønske om, at vi skal arbejde hurtigt her i folketinget. Nej, det, vi skal i folketinget med en lovgivning af denne karakter, er, at vi skal gennemarbejde den grundigt og ordentligt. Det er den forpligtelse, vi har, og der er intet i denne forbindelse efter mit skøn, der kan betinge, at folketinget skal arbejde hurtigt og uforsvarligt.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg skal kun gøre den korte bemærkning til ministeren, at jeg kender godt de retlige regler og er udmærket klar over den procedure, som bredejerne har at rette sig efter. Det var ikke det, der var mit ærinde med mit indlæg for et øjeblik siden. Det, der var mit ærinde, var at påpege nødvendigheden af at styrke bredejernes retlige stilling, at understrege nødvendigheden af, at vi i forbindelse med udvalgsarbejdet får sat fokus på netop den problemstilling, som mange bredejere har mødt i de seneste år, hvor de har lidt afgrødetab på i tusindvis af kroner. Det er virkelig smertelige tab, når en enkelt landmand lider tab i størrelsesordenen 70.000–80.000 kr.

Jeg skal ikke her og nu gå i dybden med den problemstilling, som jeg er overbevist om at ministeren til fulde kender. Jeg vil derimod drage omsorg for, at den konkrete sag om Susåprojektet vil indgå i udvalgets arbejde, sådan at vi dér får lejlighed til at gå i dybden med disse mere tekniske forhold. Det tror jeg tjener sagen bedst, og jeg tror ikke – håber i hvert fald ikke – at der er den store divergens mellem ministeren og mig imellem i dette spørgsmål. Jeg har blot villet markere, at jeg føler, at det lovforslag, vi har fået forelagt, måske i lidt større omfang burde præcisere netop den problemstilling.

Dræbye (RV):

Jeg skal lige til hr. Thorndahl kvittere for de positive bemærkninger om landvæsensretterne og til ministeren sige, at jeg synes ikke rigtig, han gik ind på min argumentation. Om miljøministeren har tillid til de kommunale myndigheder, er ikke så afgørende for hele det spørgsmål, som vi diskuterer; det er derimod, om den befolkning, som skal leve med de kommunale myndigheders afgørelser, har tillid til disse afgørelser, altså om disse afgørelser hviler på en forståelse i befolkningen. Spørgsmålet er, om de interessekonflikter, som de kommunale myndigheder involveres i, naturligt skal afgøres i de organer, som de kommunale myndigheder består af. Her kunne man måske nok tvivle på, at det altid er rigtigt at gøre det, som ministeren næsten bekræftede ville ske, nemlig at gøre sådanne afgørelser til mere bureaukratiske, skrivebordsagtige beslutninger end til umid-

[Dræbje]

delbare afgørelser, sådan som retterne er bygget op til. Dels kunne en behandling ved retterne give nogle mere rigtige afgørelser, dels kunne det bevirke, at de kommunale myndigheder fik tid til at gøre noget ved de ting, som de virkelig skal gøre noget ved, de mere principielle, planlægningsorienterede spørgsmål, som jeg ikke har forestillet mig skulle henlægges til landvæsensretterne.

Dette er måske nok kun en lille del af en udvikling, der er i gang på en lang række andre områder, men jeg synes, ministeren burde overveje, om det alligevel ikke er et sted, hvor vi måske skulle sige stop og spørge os selv, om al beslutningstagning inden for en kommunes område skal påhvile 11, 13 eller 17 kommunalbestyrelsesmedlemmer. Ud fra 10 års erfaring vil jeg sige, at det kunne være rart ikke at have ansvaret for så små beslutninger – men så væsentlige beslutninger for den enkelte – som der meget ofte er tale om netop i disse tilfælde.

Finn Jørgensen (KF):

Jeg kan på den konservative gruppes vegne give tilslutning til den administrative ændring, der er indeholdt i forslaget til vandløbslov.

Jeg vil godt understrege igen, at man, som hr. Dræbje også siger, har lagt planlægningsopgaver over til de kommunale myndigheder, kommuner og amter. Jeg synes, det er helt naturligt, at de, der forestår planlægningen, også har ansvaret for at realisere planlægningen. Det er jo et af de problemer, vi står med i dag, at vi nok kan få lov til som kommunale myndigheder at planlægge på en lang række områder, men vi har ikke mulighed for at realisere planerne. Det er det, der lægges op til her.

Den mistillid, der lægges for dagen over for de kommunale organer, kunne fremføres på en lang række andre områder. Det er ikke noget specielt med vandløbslovgivningen, man kunne tage vejlovgivningen og miljølovgivningen og en lang række andre områder og sige, at man ikke havde tillid til dem. Jeg har den modsatte opfattelse. Jeg har tillid til, at man ude omkring prøver at træffe de bedst mulige og de mest rigtige beslutninger.

Jeg vil gerne sige, når der fremføres problemer som for stærk vandføring og oversvømmelse, at jeg har megen forståelse for

bredejernes problemer, men der er også vandløb, hvor problemet er lige det modsatte, nemlig at vi har for lidt vand. Jeg kan nævne Køge Å, jeg kan nævne Mølleåen. Der er det andre hensyn, der skal afvejes, dér er det en anden lovgivning, man skal tage hensyn til, ikke mindst vandforsyningslovgivningen.

Til sidst vil jeg gerne fremhæve – det synes jeg er kommet for lidt frem – den meget tætte tilknytning, der er til miljøbeskyttelseslovgivningen og vandforsyningslovgivningen. Det er jo ikke gennem denne lovgivning, man regulerer vandkvaliteten, det er gennem miljøbeskyttelseslovgivningen ved de udledningstilladelser, der gives i henhold til miljøbeskyttelsesloven. Man skal være opmærksom på, at det ikke er vandløbslovens opgave at fastlægge den form for vandkvalitet; i vandløbsloven er der mere tale om en fysisk påvirkning i form af reguleringer og restaureringer.

(Kort bemærkning).

Dræbje (RV):

Jeg skal blot sige til hr. Finn Jørgensen, at jeg har ikke givet udtryk for nogen mistillid til de kommunale organer, men jeg har – og det er måske specielt rettet til hr. Finn Jørgensen – opfordret til en større selvkritik hos de kommunale organer med hensyn til, hvilke opgaver man virkelig med fornuft kan klare, og hvilke det er rimeligt at man tager sig af. En sådan selvkritik burde ikke mindst udøves af de kommunale organisationer.

Miljøministeren (Erik Holst):

Kort til fru Margrete Auken. En formålsparagraf kan virke gummiagtig, og den kan virke meget bred. Men i dette tilfælde, hvor der er mange synspunkter og interesser, der skal forenes, er det vigtigt, at vi kan få tilslutning fra alle de parter, der føler deres interesser meget nært berørt. Det er bl.a. det, der er medvirkende til at skabe forståelse for miljøsynspunkter og miljøhensyn, at folk kan se det fornuftige i det, vi foretager os.

Til hr. Thorndahl. Når jeg takkede alle de øvrige ordførere, var det for en positiv stilling til det, jeg her har lagt frem, medens jeg ikke fandt den stilling hos hr. Thorndahl. Hvis jeg har taget fejl, vil jeg også sige tak til

[Miljøministeren]

hr. Thorndahl for en positiv stilling til lovforslaget fra fremskridtspartiet.

Må jeg igen sige, at de to betænkninger er fra marts 1979 og marts 1981, de er altså 1 eller 3 år gamle. De har været uddelt til miljø- og planlægningsudvalget, der har været lejlighed til at stille spørgsmål, og der er jo stillet mange spørgsmål. Der er heldigvis sket en dybdeboring i mange af de sager, vi beskæftiger os med, før vi ændrer en lovgivning.

Hr. Svend Erik Hovmand siger, at måske skal man ikke gå i dybden nu, det kan vi gøre i udvalget. Må jeg sige, at det har der været lejlighed til at gøre i udvalget hele tiden. Udvalget har eksisteret i årevis, og nogle af synspunkterne har jo eksisteret i årevis; de har været behandlet i årevis i udvalget, mere eller mindre konkret. Hvis det er således, at der er et helt bestemt spørgsmål, som hr. Svend Erik Hovmand vil have behandlet, kan vi gøre det.

Til hr. Dræbye og hr. Finn Jørgensen vil jeg sige, at hele lovændringen hviler i meget højere grad på hr. Finn Jørgensens opfattelse af, hvorledes kommuner og amter bør indtages ikke alene i planlægningen, men på mangfoldige andre områder. Nu nævnte hr. Finn Jørgensen vej og miljø. Hele miljøloven er bygget op på det princip, at det er de lokale myndigheder, der skal give godkendelserne og føre tilsynet. Det er de overordnede myndigheder, der har mulighed for at sætte de grænser, som dette tilsyn skal virke inden for. Spørgsmålet om disse grænser kan behandles ved helt uafhængige, domstolslignende organer.

Der er altså ikke noget ejendommeligt i, at de myndigheder, der skal give en virksomhed tilladelse til udledninger af det, fru Margrete Auken hele tiden kalder snavs og skidt og møg – det er jo også af og til sådan noget, der kommer fra virksomhederne – også er dem, der får en mulighed for og et større ansvar for at beskæftige sig med det vandløb senere hen. Det er enklere, og det er mere direkte, end det har været tidligere i administrativ henseende. Jeg tillægger det meget stor betydning, at man kan se, hvor ansvaret ligger i de enkelte sager på de enkelte områder, og at dette ansvar hele tiden kan føres tilbage til folkevalgte, der jo kan udskiftes – i det mindste hvert fjerde år for kommuner og amter – såfremt der måtte være grund til det.

Jeg ved ikke rigtig, om der er megen grund til det. I hvert tilfælde er det ikke noget, vi skal behandle herinde. Det må de lokale vælgere afgøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af rådighedsbeløbet, varmeghjælp og medicinhjælp til pensionister m.v.).
(Lovforslag nr. L 76. Fremsat 27/1 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):

Det lovforslag, som socialministeren her forelægger for folketinget, drejer sig i korte ord om en forøgelse af det såkaldte rådighedsbeløb til kommunerne på sammenlagt 200 mill. kr.

Der er tale om en genfremsættelse, idet man, lige inden folketingets arbejde blev afbrudt i efteråret som følge af udskrivningen af valg, nåede til, at det blev fremsat af den daværende socialminister, men valget forhindrede som sagt behandlingen af det her i folketinget.

I den forbindelse skal jeg indskyde to ting. Den ene er, at der samtidig med dette lovforslag var tale om fremsættelse af lovforslag om ændring af beskatningen vedrørende socialindkomsten i forbindelse med tofamilieshuse, landbrugsejendomme m.v. Jeg har forstået, at det er af tekniske grunde, vi ikke kan behandle de samme lovforslag her i dag, men jeg har også forstået, at de er stærkt på